

POSTANOWIENIE

28 września 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Monika Koba

na posiedzeniu niejawnym 28 września 2023 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa I.S. i T.S.
przeciwko Bankowi spółce akcyjnej w W.
o zapłatę i ustalenie nieważności,
na skutek skargi kasacyjnej I.S. i T.S.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z 23 maja 2022 r., VI ACa 10/21,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego pozostawia w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 8 lipca 2020 r. Sąd Okręgowy w Warszawie w sprawie z powództwa I. S. i T. S. przeciwko Bank spółce akcyjnej w W. ustalił, iż umowa kredytu hipotecznego zawarta 8 października 2007 r. pomiędzy I. S. i T. S. a Bank 1 spółką akcyjną w W. (poprzednikiem prawnym pozwanego) jest nieważna w całości; zasądził od pozwanego na rzecz powodów łącznie kwotę 6 408,76 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 10 lipca 2017 r. do dnia zapłaty; a w pozostałym zakresie powództwo oddalił i orzekł o kosztach procesu.

Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z 23 maja 2022 r. - orzekając na skutek apelacji obu stron - zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że w punkcie 1

oddalił powództwo o ustalenie, że umowa kredytu hipotecznego z 8 października 2007 r. jest nieważna oraz uchylił zaskarżony wyrok w zakresie punktów: 2, 3 i 4 i przekazał sprawę w tym zakresie Sądowi Okręgowemu w Warszawie do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej.

U podstaw uwzględnienia apelacji pozwanego i oddalenia powództwa o ustalenie nieważności umowy legło stwierdzenie, że – wbrew stanowisku Sądu Okręgowego – stron nie łączy umowa kredytu denominowanego do franka szwajcarskiego lecz umowa kredytu walutowego. Kwota kredytu została bowiem określona w CHF i raty miały być spłacane w tej walucie na specjalnie utworzonym rachunku. Jedynie na skutek wyraźnej dyspozycji powodów kredyt został wypłacony w złotych po przewalutowaniu po stosowanym przez Bank kursie. Wskazanie natomiast w umowie pułapu kwotowego w złotych wynikało wyłącznie z faktu, że powodowie byli zainteresowani kupnem mieszkania w złotych na rynku wtórnym. Umowa – której zawarcie było dopuszczalne w świetle art. 353¹ k.c. - w zakresie głównych jej postanowień została skonstruowana w sposób jasny i zrozumiały, nie ma zatem podstaw do stwierdzenia jej nieważności.

Ocenę tę wzmacnia uzyskanie przez powodów wszechstronnego pouczenia o ryzyku wiążącym się z zaciągnięciem kredytu walutowego oraz prawidłowe zrealizowanie przez Bank obowiązku informacyjnego, w przeciwieństwie do wielu innych tego rodzaju spraw. Wskazał Sąd Apelacyjny, że ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynika, że powodowie zostali zapoznani z kształtowaniem się kursu franka szwajcarskiego na kilkanaście lat wstecz.

Abuzywne były natomiast zawarte w umowie klauzule *spreadowe*. Nie prowadzi to jednak w przypadku kredytu walutowego do upadku umowy, lecz do stosownych rozliczeń między stronami. Mając na uwadze, że Sąd Okręgowy wyszedł z odmiennych założeń sprawa w zakresie żądania zapłaty została uchylona i przekazana do ponownego rozpoznania.

Orzeczenie to zostało zaskarżone skargą kasacyjną przez powodów w części tj. w zakresie punktu pierwszego zmieniającego zaskarżony wyrok i oddalającego powództwo w zakresie żądania ustalenia nieważności umowy.

Skarżący we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powołali się na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Ich zdaniem skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona z uwagi na dokonaną przez Sąd drugiej instancji nieprawidłową wykładnię art. 385¹ § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 6 ust. 1 dyrektywy Rady Unii Europejskiej z dnia 5 kwietnia 1993 r. nr 93/13/EWG w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich w zw. z art. 358 § 1 i 2 k.c. Oczywista zasadność skargi wynika z faktu, że stwierdzenie abuzywności klauzuli przeliczeniowych (kursowych) zgodnie z orzecznictwem TSUE prowadzi do upadku umowy w sytuacji, gdy konsument abuzywnych postanowień nie potwierdzi, a nie do utrzymania umowy z uwzględnieniem przepisów dyspozytywnych.

Pozwany w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą usuwanie błędów w zakresie wykładni i stosowania prawa w każdej indywidualnej sprawie.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) należy rozumieć sytuację, w której skarga jest uzasadniona w sposób ewidentny, wskazując na rażące i poważne uchybienia zaskarżonego orzeczenia, które są możliwe do stwierdzenia bez konieczności prowadzenia bardziej złożonych rozumowań. Jedynie w takim wypadku możliwa jest kontrola prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji w postępowaniu kasacyjnym. Obciążenie go oczywistą i istotną wadą wskazuje, że usunięcie tego orzeczenia z obrotu leży w interesie publicznym – a tym samym, że może dojść do realizacji celu skargi kasacyjnej, jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia (tak np. Sąd Najwyższy w postanowieniach z 10 kwietnia 2013 r., III CSK 67/13, niepubl. i z 29 września 2017 r., V CSK 162/17, niepubl.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 8 października 2015 r., IV CSK 189/15, niepubl. i przywołane tam orzecznictwo).

Bliższa analiza lakonicznego uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwala przyjąć, by skarga była – w powyższym rozumieniu – oczywiście uzasadniona. Z motywów rozstrzygnięcia Sądu Apelacyjnego wynika, że u podstaw stwierdzenia, że umowa może być utrzymana w mocy mimo, że występują w niej abuzywne klauzule przeliczeniowe (*spreadowe*) legło to, że przemawia za tym charakter umowy (kredyt walutowy), prawidłowe pouczenie powodów o ryzyku kursowym oraz prosty i zrozumiały sposób konstrukcji głównych postanowień umowy. Sąd Apelacyjny nie negował natomiast abuzywności klauzul *spreadowych*, stwierdził jednak, że w przypadku kredytu walutowego, przy prawidłowym pouczeniu powodów o ryzyku walutowym (klauzula ryzyka walutowego), nie ma żadnych podstaw do stwierdzenia nieważności umowy. Kwestią otwartą jest natomiast rozliczenie stron w zakresie powództwa o zapłatę, w związku z wystąpieniem w umowie abuzywnych klauzul *spreadowych*, co stało u podstaw uchylenia wyroku Sądu Okręgowego w zakresie powództwa o zapłatę i przekazania sprawy w tej części do ponownego rozpoznania.

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania nie odnosi się w najmniejszym nawet stopniu do stanowiska Sądu Apelacyjnego, odwołując się do nieadekwatnego do okoliczności sprawy orzecznictwa dotyczącego kredytów denominowanych i indeksowanych do CHF, w których przypadku istotnie dominuje w orzecznictwie Sądu Najwyższego stanowisko o niemożności utrzymania tego rodzaju umów w mocy, w przypadku stwierdzenia w nich abuzywnych klauzul ryzyka walutowego i klauzul kursowych (*spreadowych*).

Z wiążącej Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym podstawy faktycznej zaskarżonego orzeczenia (art. 398³ § 3 i 398¹³ § 2 k.p.c.) wynika natomiast, że w okolicznościach sprawy kwota kredytu została wyrażona w CHF i kredyt mógł być od samego początku wypłacony i spłacany w CHF. Jedynie w przypadku, gdy powodowie – zgodnie z przysługującym im w umowie uprawnieniem - domagali się wypłaty w złotych i dokonywali spłaty w złotych, dochodziło do przeliczeń z użyciem tabeli kursowej Banku. Dodatkowo powodowie zostali prawidłowo pouczeni o ryzyku kursowym (klauzula ryzyka walutowego).

Tego rodzaju umowy były poddawane ocenie w orzecznictwie Sądu Najwyższego, w którym wyjaśniono, że umowa kredytu walutowego cechuje się tym, że kwota kredytu jest wyrażona w walucie obcej i spłata jest dokonywana również w tej walucie, w przeciwieństwie do kredytu indeksowanego, w którym kwota kredytu jest podawana w walucie krajowej i w tej walucie zostaje wypłacona ale zostaje przewalutowana na walutę obcą przy czym spłata kredytu następuje w walucie krajowej lub kredytu denominowanego, w którym kwota kredytu jest wyrażona w walucie obcej a zostaje wypłacona w walucie krajowej, zaś spłata kredytu następuje w walucie krajowej. Podkreślono także, że o walutowym charakterze kredytu świadczy bezpośrednio wskazanie w umowie kwoty i waluty kredytu (CHF), oprocentowanie kredytu odpowiadające jego walucie (stopa LIBOR), możliwość wypłaty oraz spłaty kredytu w walucie obcej. Oceny tej nie zmienia natomiast fakt korzystania przez kredytobiorcę z kredytu w złotych i spłata rat w złotych, skoro wypłata i spłata była możliwa zarówno w walucie obcej jak i w złotych, w zależności od rodzaju konta na jakie środki miały być przekazane. Kredytobiorcy w tego rodzaju umowach mają bowiem bezpośrednią możliwość spłacania kredytu we

frankach szwajcarskich z pominięciem przeliczeniowych tabel kursowych banku, a zapewnienie im możliwości skorzystania z zapłaty w złotych mieści się w sferze swobody umów, skoro nie skorzystanie z możliwości rozliczenia bezpośrednio we frankach szwajcarskich wynika wyłącznie z wyboru kredytobiorców i nie zmienia charakteru kredytu. Konsekwencją ewentualnego stwierdzenia w tego rodzaju umowach abuzywności klauzul *spreadowych* nie może być zatem upadek umowy, a konieczność spłaty kredytu we frankach szwajcarskich z oprocentowaniem według stawki LIBOR (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 9 października 2000 r., III CSK 99/18, niepubl.).

Nie można zatem – w okolicznościach sprawy - stwierdzić kwalifikowanego naruszenia prawa uzasadniającego ze względów publicznoprawnych przyjęcie skargi do rozpoznania, skoro skarżący nie zmierzył się z argumentacją przywołaną przez Sąd Apelacyjny, nie wykazał jej oczywistej wadliwości, a w uzasadnieniu wniosku skoncentrował się na orzecznictwie odnoszącym się do kredytów indeksowanych i denominowanych do CHF a nie do kredytów walutowych. Sąd Najwyższy na etapie badania wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania nie analizuje przy tym podstaw skargi kasacyjnej ani ich uzasadnienia, stanowią one bowiem odrębne elementy konstrukcyjne skargi kasacyjnej.

Nie są także objęte kognicją Sądu Najwyższego w postępowaniu kasacyjnym kwestie związane z uchyleniem wyroku i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania (punkt II). Ich podnoszenie przez skarżącego w kontekście zasadności motywów zaskarżonego rozstrzygnięcia w tym zakresie, uchyla się od weryfikacji Sądu Najwyższego.

W konsekwencji argumentacja przytoczona we wniosku nie wykazuje tezy, że zaskarżone orzeczenie stanowi konsekwencję kardynalnych błędów w zakresie stosowania prawa, którego efektem jest orzeczenie oczywiście wadliwe.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 108 § 1 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c.

[SOP]

[ms]